

นวดแผนไทย แพทย์ทางเลือก

นางประเพ็ญ ศรีเมือง อาชีพ ลูกจ้างแผนกแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลอำเภอนากลาง อ.นากลาง จ.หนองบัวลำภู อายุ 51 ปี ครูผู้สอนหลักสูตรระยะสั้นนวดแผนไทย อีกระดับหนึ่งในการบำบัดผู้ป่วย จัดเป็นการแพทย์ทางเลือก ซึ่งเป็นที่ยอมรับ และได้รับการส่งเสริมจากกระทรวงสาธารณสุขในปัจจุบัน

นางประเพ็ญ ศรีเมือง ผู้มีประสบการณ์และครูผู้สอนนวดแผนไทย

■ มีประสบการณ์ด้านการนวดแผนไทยอย่างไรบ้างคะ

ด้านการทำงาน ปกติทำงานเป็นลูกจ้าง เป็นเจ้าหน้าที่นวดที่แผนกแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลอำเภอนากลางอยู่แล้ว ซึ่งก็จะได้รับการอบรมจากทางโรงพยาบาล และถูกส่งไปอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ เช่น หลักสูตรครูฝึกแพทย์แผนไทย จากกรมการแพทย์ทางเลือก ของกระทรวงสาธารณสุข ต่อมา มีโรงเรียนและสถานศึกษาต่างๆ ในพื้นที่อำเภอนากลาง และในบริเวณใกล้เคียง ได้ติดต่อโรงพยาบาลให้ส่งผู้เชี่ยวชาญ มาสอนการนวดแผนไทยเบื้องต้น ให้กับนักเรียน เริ่มแรก คือ โรงเรียนคำแสนวิทยาสรรค์ ที่อำเภอนากลาง จากนั้นก็เป็นโรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยมต่างๆ ในพื้นที่ และวิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู อีกแห่งหนึ่ง

บริเวณบ้านของคุณประเพ็ญ ที่จัดส่วนหน้าไว้เป็นสถานที่สอนนวดแผนไทย

■ มาร่วมงาน กับวิทยาลัยชุมชนได้อย่างไรคะ

การทำงาน ร่วมกับวิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภูนั้น เนื่องจาก เราทำงาน มีความรู้ และสนใจในด้านนี้อยู่แล้ว ประกอบกับที่เคยไปสอน ให้กับโรงเรียนต่างๆ และเป็นช่วงที่โรงพยาบาลอำเภอนากลางเอง มีพยาบาลวิชาชีพ คือ คุณสมสมัย บัวสด ที่มีประสบการณ์ และมีความสนใจนวดแผนไทย ย้ายมาทำงานที่โรงพยาบาล จึงได้ปรึกษาหารือและมีความคิดตรงกันว่า น่าจะเปิดสอนหลักสูตร นวดแผนไทย ให้กับคนในพื้นที่อำเภอนากลาง เพราะมีคนติดต่อสอบถามและอยากเรียนกันมากมายเหลือเกิน จึงเป็นจุดเริ่มของการมาสอนให้กับวิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู ที่สามารถจัดการเรียนการสอน ที่ตอบสนองต่อความต้องการ ของคนในชุมชนได้อย่างตรงจุด

ศาลาที่ใช้ในการเรียนการสอนนวดแผนไทย

■ ผู้เรียนหลักสูตรระยะสั้นนวดแผนไทย ของวิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภูเป็นอย่างไรบ้างคะ

ผู้เรียนของวิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู จะต่างจากนักเรียนของโรงเรียนประถม - มัธยม ที่เคยสอนมา เพราะผู้เรียนของวิทยาลัยชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นคนวัยทำงาน ที่ต้องการมาเรียนเพื่อนำความรู้ด้านนวดแผนไทยไปประกอบอาชีพ หรือสร้างรายได้เสริม เพิ่มเติมจากงานประจำที่ทำอยู่ คือเรียนจบแล้วเห็นผลทันทีเลย ว่าสิ่งที่เรียนรู้ไปเป็นประโยชน์และเค้าสามารถนำไปใช้ได้จริง บางรายรับจ้างนวดตามบ้าน ในเวลาว่างนอกเหนือจากเวลาการทำงาน บางรายไปสมัครนวดตามร้านนวดแผนไทยในเมืองท่องเที่ยว บางรายเปิดร้านนวดแผนไทยของตนเองเลยก็มี มีผู้เรียนรายหนึ่ง เปิดร้านอยู่ที่

ต.ด่านช้าง (อ.นาตาล) เราเป็นผู้สอนก็รู้สึกดีใจ เห็นเค้าสามารถสร้างรายได้ พึ่งพาตนเองได้ จากวิชาความรู้ที่เราสอน เรายิ่งภูมิใจ

นางประเพ็ญ ศรีเมือง ขณะให้สัมภาษณ์

■ ใช้บริเวณบ้านส่วนหนึ่งจัดเป็นสถานที่เรียน แล้วมีการจัดการอย่างไรคะ

จากที่พูดคุยกับ คุณสมสมัย บัวสด ครูที่สอนร่วมกันว่า เรามีผู้เรียนส่วนมากอยู่บริเวณ อ.นาตาล และบริเวณใกล้เคียง ถ้าเราจัดสอนนวดแผนไทยที่นี่ (บ้านคุณประเพ็ญ) ก็น่าจะดีสำหรับทุกฝ่าย เพราะมีความพร้อมในเรื่องสถานที่ และการเดินทางมาเรียนก็สะดวก จึงได้สอบถามไปยังผู้เรียนและเห็นพ้องต้องกัน จึงเริ่มใช้สถานที่ศาลาหน้าบ้าน เป็นสถานที่เรียน ซึ่งต่อมานอกจากจะเป็นที่เรียนแล้วก็ได้จัดให้เป็นสถานที่นวดแผนไทย ที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้ามาใช้บริการได้ โดยผู้เรียนที่จบหลักสูตรนวดแผนไทย ที่ไม่ได้เปิดร้านของตนเอง หรือไม่ได้ไปประกอบอาชีพของตนเอง หากต้องการหารายได้เพิ่ม ก็สามารถมาทำงานที่นี่ได้ โดยการจัดการสถานที่นั้น จะแบ่งเป็นช่วงเวลาที่ใช้เพื่อทำการเรียนการสอน และเวลาที่เปิดบริการทั่วไป

นวดรักษาดมอาการของผู้รับบริการ

นอกจากนี้ ยังมีครูผู้สอนอีกท่าน ซึ่งเป็นผู้รู้ ที่มีส่วนสำคัญ ทำให้เกิดการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรระยะสั้นนวดแผนไทยนี้ขึ้น ผู้ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานแพทย์ทางเลือก นั่นคือ คุณสมสมัย บัวสด พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ โรงพยาบาลอำเภอนาตาล หรือ ชื่อที่ชาวบ้าน ผู้ไปรับบริการที่โรงพยาบาล และคนแถวนั้น เรียกขานกันเป็นประจำว่า “หมอม่อม”

คุณสมสมัย บัวสด พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ

โรงพยาบาลอำเภอนาตาล ครูผู้สอนหลักสูตรนวดแผนไทย

■ ได้เข้าร่วมการจัดการเรียนการสอนกับวิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภูได้อย่างไรคะ

เมื่อก่อนทำงานอยู่ที่ โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี จ.อุดรธานี เคยเป็นตัวแทนกระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการร่วมกับเพื่อนที่โรงพยาบาลศูนย์อุดรฯ เกี่ยวกับเรื่อง การรักษาผู้ป่วยต่อเนื่องเรื้อรัง มาก่อน โดยอาศัยแพทย์ทางเลือก ซึ่งเริ่มเป็นที่กล่าวถึง และได้รับความสนใจกันมากขึ้น ในทางการแพทย์ ถือเป็นวิธีหนึ่งในการรักษาผู้ป่วย ที่น่าจะนำมาใช้ร่วมกับการรักษาปกติ เพื่อเป็นการบำบัด บรรเทาอาการ ช่วย

ให้ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้น ด้วยความที่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านนี้ มาก่อน เมื่อได้ย้ายมาทำงานที่โรงพยาบาลอำเภอากลาง ก็ยังได้มา ทำงานด้านนี้ และได้มาทำงานร่วมกับคุณประเพ็ญ ที่มีฝีมือด้านนวด แผนไทยและผูู้ร้อีกหลายๆ ท่าน ที่มีความสนใจเรื่องเดียวกัน จึงได้ รวบรวมข้อมูลอยู่เกือบปี ตอนแรกอยากจะทำเปิดสอนนวดแผนไทย ให้กับผู้ที่สนใจ แต่ก็ยังไม่รู้จะเริ่มอย่างไร จับต้นชนปลายไม่ถูก พอได้ปรึกษากับคุณประเพ็ญ ซึ่งเคยทำงานเป็นครูผู้สอน ให้กับ วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู แต่ได้หยุดไปเนื่องจากขณะนั้นมี ภาระกิจ ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอ ที่จะเปิดสอนกลุ่มใหม่ ได้แนะนำ ให้ติดต่อมาที่วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู

โดยได้ติดต่อมาที่ อาจารย์ปฐม นิมหัตถา หัวหน้างาน หลักสูตรระยะสั้น ของวิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู ซึ่งก็ได้มาพูดคุย กัน อธิบาย ขั้นตอนการดำเนินงาน ข้อมูลเอกสารต่างๆ ตลอดจน ประสานงาน จนเกิดการเรียนการสอนนวดแผนไทย ดังที่เห็นใน ปัจจุบัน

■ ผู้เรียนหลักสูตรนวดแผนไทย มีความสนใจหรือ นำ ความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพอย่างบ้างคะ

เราเปิดสอนเป็นรุ่นที่ 2 แล้ว โดยรุ่นแรก 75 ชั่วโมง เป็น ความรู้พื้นฐานในการนวดแผนไทย รุ่นที่ 2 เวลา 90 ชั่วโมง เป็นการ นวดเพื่อบำบัด เน้นการรักษา ผู้เรียนของเรามีทุกช่วงอายุ ตั้งแต่ 20 ปี ถึง สูงอายุ เลยก็มี ผู้เรียนแต่ละคน ก็มีจุดมุ่งหมายในการเรียนที่ แตกต่างกันไป เช่น กลุ่มที่สนใจนำไปประกอบอาชีพ

- มีถึง 25% ที่จะไปประกอบอาชีพ เปิดร้านเอง

- อีก 25% เรียนเพื่อจะไปสมัครงานเป็นพนักงานใน ร้านนวด สปา เมืองท่องเที่ยว เช่น พัทยา เชียงใหม่ รวมทั้ง ที่รับจ้างนวดตามบ้าน ในพื้นที่จังหวัดที่ อาศัยอยู่
 - 50% เรียนเพื่อไปประกอบอาชีพนวดไทย ใน ต่างประเทศ
 - มีผู้เรียนอีกกลุ่ม ที่มีความรู้ด้านนี้มาบ้างแล้ว แต่ขาด วุฒิบัตร แสดงคุณวุฒิ ว่าผ่านการอบรมนวดแผน ไทยอย่างถูกต้อง จากหน่วยงานราชการ หรือ หน่วยงานฝึกที่ได้รับการยอมรับ
- จากที่ที่สอนมา มีลูกศิษย์รุ่นแรกๆ ที่จบหลักสูตร นวดแผนไทย ของวิทยาลัยชุมชน ไปทำงานต่างประเทศ บ้าง เมืองท่องเที่ยวบ้าง ติดต่อมายังรุ่นน้องๆ ให้ไป ทำงานด้วยกัน ถือเป็นเครือข่ายช่วยเหลือ ส่งเสริมอาชีพ ให้กับชุมชน น่าดีใจที่ เค้ายังมีถึงเรา และรุ่นน้องที่ เรียนอยู่

■ ประชาชนในพื้นที่ จ.หนองบัวลำภู ยังให้ความ สนใจหลักสูตรนวดแผนไทย มากน้อยเพียงใดคะ

ยังมีคนที่สนใจ และติดต่อ สอบถามเข้ามาอีกมาก เพราะการเรียนการสอนเป็นแบบใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ พยายามเปิดสอนในพื้นที่ เพื่อให้ผู้เรียนเดินทางได้ สะดวก อยากให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เข้ามามี ส่วนช่วยเหลือ สนับสนุนสถานที่ ที่จัดการเรียนการสอน ที่สะดวกแก่ทุกฝ่าย ทั้งครูผู้สอน และผู้เรียน ได้นำเรื่อง ดังกล่าวเข้าปรึกษา คุณธงชัย ปอวิจิตรกุล นายกเทศบาล ตำบลนากลาง ว่าอยากจัดการเรียนการสอน นวดแผน ไทยให้ต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น และ ยังมีความต้องการอีกมาก แต่ขาดสถานที่ ที่เป็น ศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละพื้นที่ ซึ่ง ท่านก็ได้รับเรื่องไว้ เพื่อพิจารณาช่วยเหลือสนับสนุน ต่อไป

นายสงชัย ปอวิจิตรกุล นายกเทศบาลตำบลนากลาง (ซ้าย)
นายสำราญ ศิริรัตนพงษ์ รองผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู ฝ่าย
ผู้อำนวยการ (ขวา)

คุณภาพร อุดทา (ซ้าย) และคุณ สุวรรณ ศรีทาแก (ขวา)

■ มีข้อคิดจากครูผู้สอนที่อยากจะกล่าวอย่างไรบ้างคะ

ในเรื่องผู้สอนนั้น มีจำนวนเพียงพอ และมีความชำนาญ
พร้อมในการสอน เนื่องจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด มีการฝึกอบรม พัฒนาเจ้าหน้าที่เป็นประจำอยู่แล้ว ส่วนในเรื่อง
หลักสูตร ก็ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหา ที่ต้องการครบถ้วน และ
ง่ายในการนำไปปฏิบัติ เพราะวิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู ได้
เข้าร่วมพัฒนาหลักสูตรนวดแผนไทย จนสำเร็จเป็นที่น่า
พอใจ

ขอขอบคุณวิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ในการจัดทำ
หลักสูตรนวดแผนไทย และประสานงาน จนเกิดการเรียนการสอน
ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และนำภาคภูมิใจเช่นนี้

■ ความคิดเห็น ของผู้เรียนหลักสูตรนวดแผนไทย

คุณภาพร อุดทา (อายุ 42 ปี) อาชีพ นวดแผนไทย
เมื่อก่อนเป็นผู้ใหญ่บ้าน มาเรียนนวดแผนไทย ตอนแรกเรียน 75
ชั่วโมง แล้วมาเรียนเพิ่มอีก 90 ชั่วโมง รับจ้างนวดเพื่อเป็นอาชีพ
เสริม โดยรับจ้างนวดตามบ้าน มีลูกค้าประจำที่ชอบฝีมือการ
นวดของเรา มีรายได้เพิ่มจากปกติ เฉลี่ย ประมาณ 5,000 บาท
ต่อเดือน พอใจกับรายได้ที่ได้รับถึงจะไม่มากนัก เพราะได้อยู่
กับครอบครัว ได้ดูแลลูกๆ เอง ไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปทำงาน
ไกลบ้าน มีชีวิต มีความสุข แบบพอเพียง ก็พอใจแล้วค่ะ

คุณสุวรรณ ศรีทาแก (อายุ 45 ปี) อาชีพ
เกษตรกรกรรมา ทำนา เพื่อน คือ คุณภาพร ชวนมาเรียน
เป็นกลุ่มผู้เรียนรุ่นแรก และมาเรียนเพิ่ม ในการบำบัดที่
เน้นการรักษา กำลังจะเปิดร้านนวดแผนไทยของตนเอง
ที่ อ.นากลาง มีลูกค้าที่ชอบฝีมือการนวดของเรา
ค่อนข้างมาก อีกทั้งลูกค้า โดกกันหมดแล้ว ไม่ได้มีงาน
ประจำ จึงมีเวลา และทุ่มเท ให้กับร้านที่จะเปิดได้เต็มที่

ผู้เรียนขณะให้สัมภาษณ์

เรียนจบสามารถนำมาประกอบอาชีพได้เลย ดีใจที่
ได้มาเรียน เพราะเป็นการเปิดโอกาส สร้างทางเลือก
ให้กับตัวเอง ในการประกอบอาชีพ อยากให้วิทยาลัย
ชุมชนหนองบัวลำภู เปิดหลักสูตรนวดแผนไทยอีก
เพราะมีคนสนใจ และยังอยากเรียนอีกมาก ทำให้ชีวิต
ความเป็นอยู่ดีขึ้น เป็นการช่วยเหลือชุมชนระดับท้องถิ่น
ได้อย่างแท้จริง
